

О ТВРЂАВИ

Најатрактивнија туристичка зона Новог Сада је Петроварадинска тврђава – „Гибралтар на Дунаву”. То је једна од највећих, најкомплекснијих и најочуванијих тврђава Европе, истовремено и сјајан пример војне архитектуре 18. века. Тврђава је грађена релативно дуго, између 1692. и 1780. године. Градњу је ометао недостатак радне снаге, грађевинског материјала, финансијских средстава, као и ратна дејства, па се период изградње одужио на готово девет деценија.

До данас су сачувана три њена најважнија дела: Горњи град на Петроварадинској стени, Доњи град или Подграђе, као и истурено утврђење – дворожни бастион Хорнверк.

Горњим градом доминира Торањ са сатом, најпрепознатљивији симбол тврђаве и Новог Сада, на коме велика казалица показује сате, а мала минуте, опомињући да се може живети у ритму сати, а не минуте. Простор оплемењују и уметнички атељеи, Музеј града Новог Сада, Установа за израду таписерија „Атеље 61”, Свемирски музеј, ресторани и кафеи.

Доњи град је део тврђаве, који се у 18. веку уобличава у барокни војно-стамбени комплекс са бројним трговима, касарнама, штабним и стамбеним зградама, црквама, али и масивним капијама и бастионима. Горњи и Доњи град спаја 214 степеника, већином начињених од камена, али и од опеке.

На тврђави се налази и зграда Академије уметности, као и Опсерваторија Астрономског друштва.

РЕСТОРАНИ

Ресторани пружају несвакидашњи доживљај употпуњен разноврсним гастрономским специјалитетима, добрим винима и звуцима тамбурице. Гастрономску понуду на тврђави чине ресторани: „Тераса”, „Сат”, „Карло Тврђава”, „Балкан експрес 021”, чарда „Аqua Doria”, „Ле Клок Бистро”.

АТЕЉЕ РАДОШЕВИЋ

Сувенирница и атеље Радошевић налази се на самом платоу Петроварадинске тврђаве. Осим сувенирнице ово је уједно и галерија где посетиоци могу да погледају ретроспективну изложбу уметника или неку гостујућу изложбу. Оригинална уметничка дела, која се у њој продају, израдио је сам власник атељеа.

СУВЕНИРНИЦА-ЗАНАТСКА РАДЊА „WERKŠTAT”

Сувенирница се налази у Доњем граду Петроварадинске тврђаве, у згради која датира с краја 18. и почетка 19. века. Овај концепт је карактеристичан по томе што обједињује занатску, уметничку и дизајнерску понуду висококвалитетних производа искључиво локалних уметника и дизајнера.

КОЊИЧКИ КЛУБ „ПЕТРАС”

Ушушкан у простор тврђаве смеистио се коњички клуб „Петрас”. Клуб нуди рекреативно и терапијско јахање. Поред спортског дела, у клубу се налази пони-кутак за најмлађе, као и кантина клуба за одмор и уживање.

Зидине ове горостасне лепотице, која се испречила моћном Дунаву, њене елегантне капије, разнобојне грађевине, видиковци са којих се пружа поглед на околину, али и бројне мистерије и легенде, вечно су надахнуће и инспирација уметницима и истраживачима, али и посетиоцима и туристима, које засигурно неће оставити равнодушним.

МАНИФЕСТАЦИЈЕ

„EXIT”

Вишеструко награђивани интернационални летњи музички фестивал одржава се сваке године у јулу месецу у Новом Саду на Петроварадинској тврђави. „EXIT” на једном месту окупља преко 1.000 извођача, као и највеће звезде светске музичке сцене који наступају на преко 40 бина. Сваке године фестивал посети близу 200.000 људи.

ФЕСТИВАЛ УЛИЧНИХ СВИРАЧА „ГРАДИЋ ФЕСТ”

Фестивал представља велику уметничку радионицу на отвореном где су уметници и публика равноправни учесници. Програми у оквиру Фестивала уличних свирача дешавају се сваке године крајем лета истовремено на неколико локација у Доњем граду Петроварадинске тврђаве. Поред музичког и уметничког, обухвата и филмски програм, журке, позоришне представе и предавања.

МУЛТИМЕДИЈАЛНА ИЗЛОЖБА „МИЛЕВА: МИ СМО СТЕНА”

Интерактивна мултимедијална изложба „Милева: Ми смо стена”, посвећена бриљантном уму и достигнућима Милеве Марић Ајнштајн, отворена је целе године у Музеју града Новог Сада на Петроварадинској тврђави. Изложба се састоји од врло снажног визуелног наратива, који на упечатљив начин приступа лику и делу велике научнице и прве супруге Алберта Ајнштајна. Употребом најмодернијих технологија и класичног уметничког језика, приказан је живот ове знамените жене.

ТУРИСТИЧКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

ТУРИСТИЧКИ ИНФО ЦЕНТРИ:

Центар града
(Трг слободе 3)
Понедељак – петак: 08.00 – 18.00
Субота: 09.00 – 17.00

Железничка станица
(Булевар Јаше Томића 4)
Уторак – субота: 08.00 – 16.00

+381 (0)21 6617 343
+381 (0)21 6617 344

www.novisad.travel
tons@novisad.travel

Издавач:

ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА ГРАДА НОВОГ САДА

За издавача: Бранислав Кнежевић

Текст: Гордана Стојаковић, Милош Дуњић,

Биљана Марковић, Милица Вученовић

Лектура, коректура: Славица Лончар

Подлога мапе: ТОНС

Дизајн и припрема за штампу: Агенција Грајфер

Фотографије: Архива ТОНС-а

Штампа: Футура д.о.о. Нови Сад

Тираж: 2.000

РГЗ 034-01-1-30/2018

ISBN 978-86-6146-124-8

Нови Сад, 2024.

Издавач не одговара за промену информација и услуга у овој брошури. Брошура је бесплатна.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
711.4(497.113 Petrovaradin)(084.3)
338.48-6:7/8(497.113 Petrovaradin)(084.3)
ISBN 978-86-6146-124-8
COBISS.SR-ID 156484873

ПЕТРОВАРАДИНСКА ТВРЂАВА

ОМЛАДИНСКА ПРЕСТОНИЦА ЕВРОПЕ 2019
ЕВРОПСКА ПРЕСТОНИЦА КУЛТУРЕ 2022

ТУРИСТИЧКЕ АТРАКЦИЈЕ:

ТОРАЊ СА САТОМ

1 ТОРАЊ СА САТОМ

На најистакнутијем делу тврђаве смештен је најпознатији симбол Новог Сада, Торањ са сатом. Сат покреће стари механизам донет из Алзаса. Специфичност сата је та што његова велика казаљка показује сате, а мала минуте. У прошлости су становници плаћали „сатарину“, својеврстан порез на сат. Због утицаја температуре на сатни механизам и чињенице да некада журе или касни, Новосађани су му дали надимак „Пијани сат“. Сат покрећу три тешке гвоздене кугле. На платоу крај Торња са сатом пружа се најлепши поглед на Нови Сад.

2 ТЕРАСА ТВРЂАВЕ

Тераса тврђаве са Официрским павиљоном пружа величанствен поглед на Дунав и град Нови Сад. Официрски павиљон, саграђен у 18. веку, некада је служио за смештај војне администрације, а ту су организовани и гала приједи важним личностима. Након адаптације, отвара се ресторан, који постаје славан захваљујући тамбурашком оркестру Јанике Балажа. На Тераси тврђаве је тако настала и једна од најлепших војвођанских песама „Осам тамбураша с Петроварадина“. Данас овде можете уживати у богатој гастрономској понуди ресторана и кафеа.

3 МУЗЕЈ ГРАДА НОВОГ САДА

Препоручујемо Вам да на Горњем платоу тврђаве, посетите Музеј града Новог Сада. У матичној згради Музеја – Топовњачи, посетиоци могу видети две сталне поставке: „Петроварадинска тврђава прошлости“ и „Нови Сад од 18. до 20. века“.

4 СВЕМИРСКИ МУЗЕЈ

Свемирски музеј је први технички музеј у Новом Саду на Петроварадинској тврђави. У састав музеја улазе простори Планетаријума и клуба „Тунел“. Поред поставке музејских експоната који представљају историјска достигнућа како на националном тако и на међународном нивоу, посетиоци су у прилици да виде и доживе несвакидашњи интерактивни садржај, аудио-визуелне ефекте, учествују у радионицама, практичним демонстрацијама и другим садржајима повезаним са астрономијом, свемирским инжењерингом и „Deep Space“ истраживањима.

5 ПОДЗЕМНЕ ВОЈНЕ ГАЛЕРИЈЕ

Четвороспратни комуникацијско-одбрамбени систем, укупне дужине од преко 16 километара, је јединствена атракција Петроварадинске тврђаве. Градња овог компликованог система је завршена 1783. године. Део сплета коридора, просторија различитих намена, борбених линија са пушкарницама и минских система у дужини од око 1 километар, доступан је посетиоцима уз стручно вођење Водичке службе Музеја града Новог Сада.

ПОДЗЕМНЕ ВОЈНЕ ГАЛЕРИЈЕ

6 УСТАНОВА ЗА ИЗРАДУ ТАПИСЕРИЈА „АТЕЉЕ 61“

Установа за израду таписерија „Атеље 61“ на Петроварадинској тврђави једна је од свега пет таквих институција културе у Европи. Током 60 година дуге историје „Атељеа 61“, у сарадњи са преко 300 уметника, израђено је око 900 таписерија. „Атеље 61“ тако поседује Националну збирку таписерија која се сматра једном од најобимнијих збирки у овој области.

7 ЛИКОВНИ КРУГ

На тврђави, а нарочито дуж бастиона царице Марије Терезије, ствара преко стотину уметника окупљених у јединствено удружење. Удружење уметника Петроварадинске тврђаве „Ликовни круг“ чине уметници чији су атељеи отворени за посетиоце. Ради се о једној од највећих сталних уметничких колонија у свету, отвореној током читаве године.

8 РИМОКАТОЛИЧКА ЦРКВА СВ. ЈУРАЈА

Ова црква је изграђена у барокном стилу између 1701. и 1714. године. На фасади цркве је кип оснивача исусовачког реда, Светог Игнација. У подруму је крипта у којој су сахрањени представници високог племства погинулог у биткама са Турцима. У Римокатоличкој Цркви Светог Јураја су и табле које сведоче да је аустроугарски цар Фрања Јосиф посетио Петроварадинску тврђаву 1852, као и да је регент Александар Карађорђевић то исто учинио 1919. године.

9 СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА

Црква се налази у Доњем граду Петроварадинске тврђаве у кругу Војне болнице. За потребе организовања службе Божије у војнике православне вере, адаптирана је тадашња електрична централа 1922. године, а реновирана и осветлана 1926. године. Великом реконструкцијом из 1992/93. године, по пројекту архитекте Илије Протића, добила је данашњи изглед у српско-византијском стилу.

10 БЕОГРАДСКА КАПИЈА

Београдска капија је саграђена 1753. године између Бастиона Св. Ернеста и Бастиона Св. Игнација. Дугачка је 20 метара и има два колосека и два пешачка пролаза. У продужетку Београдске капије од 1769. постојао је „Централни казнени завод Војног суда Славонске генералне команде“ где су затварани официри, војници и цивили. Међу најпознатијим затвореницима су били: адмирал руског цара Петра Великог Матија Змајевић, бугарски књижевник Љубен Каравелов, социјалиста и народни трибун Васа Пелагић, песник Антун Густав Матош, политичар Јаша Томић и Јосип Броз Тито, потоњи председник СФРЈ.

„АТЕЉЕ 61“